

POSTANOWIENIE

19 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 19 lutego 2026 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.S. i P.S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę ewentualnie o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 18 maja 2023 r., I ACa 764//22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o

charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na liczne zagadnienia prawne dotyczące właściwego sposobu formułowania żądania w sporze o ustalenie prawa lub stosunku prawnego (art. 189 k.p.c.), dopuszczalności badania pod kątem abuzywności i konsekwencji stwierdzenia abuzywności klauzul obarczających konsumenta ryzykiem kursowym zawartych w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą, sposobu realizacji obowiązku informacyjnego banku związanego z zawarciem takiej umowy, a także wzajemnego charakteru umowy kredytu. Wskazała również – w zbliżonym kontekście – na potrzebę wykładni wskazanych we wniosku przepisów kodeksu postępowania cywilnego, kodeksu cywilnego, Konstytucji RP, dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95, s. 29, dalej – „dyrektywa 93/13”) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2026 r., poz. 38). Zdaniem pozwanej, w sprawie zachodzi również podstawa nieważności postępowania wynikająca z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

W celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest natomiast wykazanie, że określony przepis

prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły powołane przyczyny kasacyjne.

Przytoczone we wniosku wątpliwości w zestawieniu z zarzutami skargi i przedmiotem postępowania przed Sądami *meriti* odnosiły się do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do tabel kursowych banku przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematyka ta nie stanowi *novum* i była nie tylko wielokrotnie, lecz także wszechstronnie podejmowana w odniesieniu do zbliżonych treści umów kredytowych w judykaturze Sądu Najwyższego i w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co doprowadziło do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych, w które wpisywało się stanowisko wyrażone w zaskarżonym wyroku (por. np. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9, poz. 56, wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, OSNC-ZD 2021, nr 2, poz. 20, z dnia 10 maja 2022 r., II CSKP 163/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 405/22, z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22, z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, z dnia 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 maja 2023 r., II CSKP 1311/22, z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22, z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22 oraz II CSKP 1753/22, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22 oraz II CSKP 36/23 i z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, z dnia 27 kwietnia 2023 r., I CSK 3629/22, z dnia 8 grudnia 2023 r., I CSK 5651/22 i z dnia 29 maja 2024 r., I CSK 2038/23 oraz powołane tam dalsze orzecznictwo Sądu Najwyższego; w judykaturze Trybunału

Sprawiedliwości Unii Europejskiej zob. zwłaszcza wyroki z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, *I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.*, ECLI:EU:C:2021:341, z dnia 18 listopada 2021 r., C-212/20, *M.P., B.P. przeciwko „A.”*, ECLI:EU:C:2021:934, z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, *M.B., U.B., M.B. przeciwko X S.A.*, ECLI:EU:C:2023:216 i z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, *ZL, KU, KM przeciwko Provident Polska S.A.*, ECLI:EU:C:2023:911).

Co do sposobu formułowania żądania pozwu w sprawie o ustalenie prawa lub stosunku prawnego należało uzupełniając wyjaśnić, że interpretacja żądania pozwu, tak jak każdego oświadczenia procesowego, wymaga uwzględnienia ogółu okoliczności sprawy. *Petitum* pozwu, które zmierza do ustalenia nieważności umowy, może być interpretowane jako mieszczące się w granicach określonych w art. 189 k.p.c. (por. np. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2010 r., III CZP 57/10, OSNC 2011, nr 2, poz. 14 i z dnia 15 września 2020 r., III CZP 87/19, OSNC 2021, nr 2, poz. 11 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., II CSK 56/15, z dnia 17 lutego 2016 r., III CSK 148/15, z dnia 10 maja 2021 r., I CSKP 64/21, OSNC 2022, nr 3, poz. 28 oraz z dnia 20 czerwca 2022 r., II CSKP 701/22). Okoliczność, że w powołanym przez skarżącą orzeczeniu wyrażono odmienne stanowisko, oceniające to dominujące podejście jako „liberalne”, nie świadczy o tym, że w materii tej występuje istotne zagadnienie prawne bądź potrzeba wykładni przepisów prawa w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 lub 2 k.p.c.

Kwestia wzajemności umowy kredytu została rozstrzygnięta uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2025 r., III CZP 126/22, OSNC 2025, nr 11, poz. 97. Taki charakter rzeczowej umowy nie przesądza jednak zasadności zarzutu zatrzymania podnoszonego w takich okolicznościach, jakie wystąpiły w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem, zważywszy, że w sprawach objętych zakresem zastosowania dyrektywy 93/13, art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 tego aktu należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie wykładni prawa krajowego, zgodnie z którą w kontekście stwierdzenia nieważności umowy kredytu zawartej przez bank z konsumentem ze względu na nieuczciwy charakter jej niektórych warunków powołanie się przez bank na prawo zatrzymania prowadzi do uzależnienia przysługującej konsumentowi możliwości uzyskania przez niego zapłaty kwot, które zasądzono od banku z uwagi na skutki restytucyjne

wynikające ze stwierdzenia abuzywności warunków umownych, od równoczesnego zaofiarowania przez konsumenta zwrotu albo zabezpieczenia zwrotu całości świadczenia otrzymanego od banku na podstawie umowy kredytu, niezależnie od spłat dokonanych w wykonaniu tej umowy przez konsumenta (por. postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 maja 2024 r., C-424/22, *WN przeciwko Santander Bank Polska S.A.*, ECLI:EU:C:2024:398, a także wcześniejszy wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, *Getin Noble Bank*, ECLI:EU:C:2023:992, zob. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2025 r., II CSKP 631/23).

Wywody wniosku – w zestawieniu z aktualnym orzecznictwem Sądu Najwyższego i judykaturą Trybunału Sprawiedliwości – nie przekonywały w konsekwencji o potrzebie dalszych wypowiedzi Sądu Najwyższego w objętej nimi materii, z uwzględnieniem publicznoprawnych, ponadindywidualnych funkcji skargi kasacyjnej.

W zakresie zarzucanej przez pozwaną nieważności postępowania należało ograniczyć się do przypomnienia, że zgodnie z utrwalonym poglądem, przy ocenie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c. badaniu przez Sąd Najwyższy podlega ewentualna nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji, podczas gdy podnoszone przez pozwaną uchybienia miały mieć miejsce w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzcyk

(K.G.)

[SOP]